

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

№10
2025

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

*Elektron nashr. 878 sahifa,
3-oktyabr, 2025-yil.*

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F.O. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalarini tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Woogyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F.O. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – doctor of philosophy (PhD) in psychology

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

“Maktabgacha va maktab ta’limi” jurnali O‘zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo‘yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo‘yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta’limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo‘yicha
ro‘yxatdan o‘tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

The Use of Innovative Pedagogical Technologies in the Development of Critical Thinking	16
<i>Gulnar Atakhanova Orinbaevna</i>	
Current Aspects of Designing and Implementing Extracurricular Educational Activities at the Primary General Education Level.....	20
<i>Amankosova Dinara Gabitovna</i>	
Maktabgacha ta'lim tizimida tarbiyachi shaxsiyati va kasbiy mahorati shakllanishining nazariy asoslari....	24
<i>Axmadaliyeva Moxlaroy To'xtapolatovna</i>	
Pedagogical Model and Stages of Teaching Subjects Through a Project-Based Approach	28
<i>Bannayev Qosimjon</i>	
Lotin tili va zamonaviy tibbiy terminologiya: tarixi, vazifasi va amaliy ahamiyati	31
<i>Eshmurodova Shirin Oybekovna</i>	
Motor alaliyaning nonutqiy simptomatikasi	34
<i>Isayeva Mushtariy Alisher qizi</i>	
Talabalar etnomadaniy kompetentligini rivojlantirishning pedagogik-psixologik omillari	38
<i>Isomiddinov Asliddin Baxriddin o'g'li</i>	
Texnologiya darslarida o'quvchilarning texnik savodxonligini robototexnika elementlari asosida rivojlantirish.....	41
<i>Jabborova Umida</i>	
Fizika fanini mutaxassislik fanlari integratsiyasi asosida o'qitishda bo'lajak muhandislarning kasbiy kompetentligini rivojlantirishning ilmiy-nazariy asoslari	45
<i>Xayrullayev Asliddin Isatullayevich</i>	
Talaba tomonidan mutaxassislik tilini o'zlashtirishda monologik nutqni o'rgatishning samarali usullari masalasi haqida.....	51
<i>Karimov N. M.</i>	
Zamonaviy pedagog kadrlar tayyorlashda kasbiy motiv va motivatsiyaning o'rni	54
<i>Melikova Einora Shuxratovna</i>	
Bo'lajak ingliz tili o'qituvchilarini tayyorlashda pragmatik kompetensiyaning roli.....	58
<i>Mustafayeva Nilufar Ulashovna</i>	
O'quvchilarda iqtisodiy tafakkurni rivojlantirishning pedagogik strategiyalari	62
<i>Nishonova Dilafuz</i>	
Computer-Based Formative Assessment: Advantages and Challenges in Teaching English to High School Students	66
<i>Obidjonova Shokhista Bakhtiyorovna</i>	
Metata'lim texnologiyalari asosida bo'lajak maktabgacha ta'lim mutaxassislarini tayyorlash tizimini takomillashtirish.....	70
<i>O'rolboyeva Durdona Sayfiddin qizi</i>	
Sun'iy intellekt asosidagi darslarning an'anaviy darslarga nisbatan samaradorligini qiyosiy tahlil qilish.....	73
<i>Rasulev Bobirjan Atxamovich</i>	
Pedagogik faoliyatda pedagogning kasbiy taraqqiyoti motivatsiyasining psixologik xususiyatlari	78
<i>Rustamova Surayyo Shaxobiddinovna</i>	
Innovatsion kompetentlik tushunchasi va uning ilmiy-pedagogik asoslari.....	84
<i>Soliyev Eliyor Ravshan o'g'li</i>	
Nutqida nuqsoni bo'lgan bolalar eshituv idrokini o'yinlar yordamida rivojlantirishning samarali usullari	88
<i>Xalilova Shahnoza</i>	
Zamonaviy ta'limda kommunikativ kompetensiyaning o'rni va ahamiyati.....	92
<i>Yaqubova Nigoraxon Ibrohimjon qizi</i>	
Soliq yuki – mamlakat soliq soliq tizimining asosiy mezonidir	97
<i>Suyunov Otabek Shuxrat o'g'li</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish va takomillashtirish yo'llari	101
<i>Ibodova Sarvinoz Sayfilloyevna</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida gosital pedagogika fanini o'qitishning dolzarb masalalari va uning uslubiy ta'minoti	106
<i>Inogamova Dilfuza Rahmatullaevna</i>	

Chizma geometriya va kompyuter grafikasi: an'anaviy fan va zamonaviy texnologiyaning uyg'unlashuvi .	111
Raximov A. M., Tairova N. S., Sabirova D. U., Xasanova S. T., Tashpulatov R. X.	
Геймификация в обучении английскому языку на начальном этапе обучения	114
Курбанова Назира Низомиддиновна	
Talabalarda tanqidiy va evristik fikrlashni shakllantirishda raqamli texnologiyalarning o'rni	117
Adjiev Nayrullo Nazrulloevich	
Konstruktiv yondashuv asosida tabiiy fanlar (science)ni o'qitish metodikasi.....	122
Amirullayeva Barno Abdulhaqovna	
Kimyo o'qitishda o'quvchilarning ijodiy faoliyatini shakllantirishning tajriba-sinov natijalari.....	126
Artiqov Maqsud Bahodirovich, Babanazarova Ayzada Omirbaevna	
Kichik maktab yoshidagi o'quvchilarni bilingvist sifatida shakllantirishda til o'rganish ko'nikmalari va kompetentsiyalarining rivojlanishi	131
Axmadjonova Gulira'no Muxtorjon qizi	
Talabalarining ijtimoiy kompetensiyalarini shakllantirishda kooperativ ta'limning metodik yondashuvlari.....	135
Botiraliyeva Gulobar Mahamadismoil qizi	
Talabalarni intellektual faoliyatga tayyorlashda ijtimoiy sherikchilikning pedagogik va metodik asoslari	139
Dilbarjonov Avazbek Ravshanbek o'g'li	
Teacher-Centered and Child-Centered Methods in Early Childhood Education: Insights From Finland and Uzbekistan	143
Djaparova Gulnoza	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida "Metodik mahorat kuni" va "Metodik mahorat soati"ni tashkil etish	150
Do'stov Davron Zulhaydarovich	
Theoretical, Methodological, and Practical Factors of Differentiated Education	155
Ergash Shonazarovich Khasanov	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning intellektual qobiliyatini rivojlantirishda kognitiv yondoshuv	160
Gulbahor Xamidova	
Mustaqil ta'lim – mustahkam bilim.....	164
Halima Shukurova Sunatullayevna	
Integrating Google Classroom and Project-Based Learning for Enhanced Synchronous and Asynchronous Education.....	168
Inomkhojaeva Shodiyakhon Abdukodirkhoja qizi	
O'quvchilarning innovatsion fikrlash ko'nikmalarini takomillashtirishning nazariy asoslari.....	174
Mamadaliyev Axadjon G'aniboyevich	
Hududiy rivojlanishda innovatsion yondashuvlarni strategik boshqaruvga integratsiya qilish yo'llari.....	177
Mo'minov Fazliddin Xusniddin o'g'li	
O'rta yoshdagi ayollarda harakat faoliyatini rivojlantirishda milliy o'yinlarning pedagogik ahamiyati	184
Mustafoev Sherali	
Pedagogical and Psychological Foundations of Developing Higher-Order Thinking Skills in Students.....	188
Nasimova Zarina Isomiddin kizi	
Pedagogik ijodkorlikning kasbiy professionallikda namoyon bo'lish xususiyatlari.....	193
Numonova Dildor Umurzoqovna	
Ko'zi oqiz boshlang'ich sinf o'quvchilarining kommunikativ kompetentsiyasini o'rganishning nazariy asoslari	196
Qarshiboyev Asliddin	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ta'lim-tarbiya jarayonini tashkil etish masalalari.....	200
Qilichova Marxabo Xudayqulovna	
The Transformation of Existential Thought in British Literature: Iris Murdoch's Philosophical Humanism and the Reinterpretation of Freedom	204
Rahmonqulova Zarnigor Nasimjon qizi	
Sportchilarning elektron platformalardan foydalanishning metodik tahlili	209
Saydullayev Zafar Erkinovich	
Adabiy ta'limda estetik tarbiya	216
Sharipov Elmurod Sa'dulla o'g'li	
O'qituvchi-trenerning ko'p qirrali kasbiy-pedagogik funksiyalari	220
Sulaymonov Jaxongir Solijonovich	
Uzluksiz kasbiy rivojlanishda art-pedagogikaning o'qituvchilar hissiy farovonligiga ta'siri	223
Suvanova Kamola Raimqul qizi	

Raqamlashtirish muhitida umumta'lim maktablarida ta'lim sifatini oshirish	226
<i>Xamidova Komila Maxmudovna</i>	
Oliy ta'limda kvest texnologiyasi yordamida fizika fanining murakkab tushunchalarini o'zlashtirish samaradorligini oshirish metodikasi.....	231
<i>Yo'ichiyev Shaxriyor Xusanovich, O'rinboyeva Kumushoy Sultonbek qizi</i>	
Совершенствование профессиональных компетенций будущих инженеров на основе интегративного подхода	235
<i>Умарова Гулчехра Абитовна</i>	
Kichik maktab yoshidagi o'quvchilarning aqliy qobiliyatining psixologik xususiyatlari	238
<i>Alanazarova Sholpan Artikbaevna, Artiqbaeva Miyassar Jumanazarovna</i>	
Biologiya ta'limida innovatsion metodlarni joriy etishda ta'lim menejmentining roli.....	241
<i>Allayorova Maloxat Normaxmat qizi</i>	
Integrating Innovative Technologies for the Enhancement of Speech and Communication Skills Among Learners With Intellectual Disabilities in Uzbekistan: Pedagogical Approaches and Developmental Outcomes	244
<i>Donisheva Gulruy Akhrorkulovna</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini o'quvchilar o'qish savodxonligini rivojlantirishga metodik jihatdan tayyorlash.....	247
<i>Doniyarov Mavlonbek Arabovich</i>	
Kimyoviy birikmalarda bog'lar sonini hisoblashning yangi matematik usullari.....	252
<i>Ergashev Vahob Ergashevich</i>	
Boshlang'ich sinf o'qituvchilarining mantiqiy tafakkurini rivojlantirish pedagogik muammo sifatida	257
<i>G'aniyeva Maftuna Abduaziz qizi</i>	
Pedagogika oliy o'quv yurtlarida steam fanlarini raqamli texnologiyalar asosida o'qitishning metodik asoslari	261
<i>Jamolova Sitara Muzaffar qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining matematik tafakkurini rivojlantirishda didaktik o'yinlar va interaktiv metodlardan foydalanish samaradorligi	264
<i>Mamadiyrov Jamol</i>	
Zamonaviy ta'lim jarayonida talabalar mustaqil faoliyatini rivojlantirishda pedagogik yondashuvlar.....	268
<i>Mamayusupova Nafisa Abdulatifovna</i>	
Para yengil atletikachilarda nayza uloqtirish texnikasini takomillashtirish uslubiyati	271
<i>Qiyomova Shohsanam Yarash qizi</i>	
Difficulties in Enhancing Communicativeness of Pre-Service English Teachers.....	275
<i>Kurbonova Maftuna Fakhriddinovna, Mirzayeva Gulshan Azamatovna</i>	
Principles of Teaching Basic Foreign Language Skills (EFL)	278
<i>Samandarova Gulsara Ismatilloevna</i>	
O'quvchilarning innovatsion ta'lim muhitida tayanch kompetensiyalarini shakllantirishning dolzarbligi	282
<i>Toshpulatova Farida Radjabovna</i>	
Корпоративная культура педагогов и внутренняя стабильность ДОО	286
<i>Буранова Шохноза Абдуразаковна</i>	
Развивать личностные качества учащихся на уроках географии.....	290
<i>Шадиева Нигора Шариповна</i>	
Raqamli texnologiyalar yordamida oliy ta'lim sifatini oshirishda innovatsion yondashuvlar	295
<i>Baytileuova Gulnaz Quralbay qizi</i>	
Yangi avlod pedagoglarini tayyorlash: kompetensiyalar va qadriyatlarining roli.....	298
<i>Ro'ziboyeva Ma'mura Abdunabiyevna</i>	
Astronomiya fanini o'qitishda integrativ yondashuvdan foydalanib o'qitishning ta'lim tizimidagi o'rni	301
<i>Barakayeva Sarvinoz To'liqunovna</i>	
Alohida e'tiborga muhtoj bolalar bilan ishlashda yangi pedagogik texnologiyalarni qo'llash.....	305
<i>Usmonov Salohiddin Dushan o'g'li, Namozova Sevinch Asqar qizi</i>	
Ma'naviy-axloqiy sifatlarni tarbiyalashda pedagogik qadriyatlarining ustuvorligi.....	310
<i>Jumayeva Gulnara Tursunpulatovna</i>	
Talabalarni maktabgacha ta'lim tashkilotlarini maqsadli boshqarishga tayyorlashning nazariy asoslari	314
<i>Mahmudova Zulfiya Xomitovna</i>	
Pedagogical Methodology Improve Students' Professional Mobility in Acquisition of Specialty.....	319
<i>Khidirova Muhabbat Murodillayevna</i>	

Boshlang'ich sinf ona tili darslarida pedagogik texnologiyalardan foydalanish	322
Ismoilova Surmaxon Amonovna, Yusupova Mohinur	
Qoraqalpoqlarning dehqonchilik marosimlari	326
Orinboyeva Go'zal Polatovna	
The Complexity of Training Teaching Staff for Work in Public Schools Organized in Medical Stations in Uzbekistan.....	330
Inogamova Dilfuza Rakhmatullaevna	
Boshlang'ich ta'lim texnologiya fanini o'qitishda STEM yondashuvi orqali o'quvchilarda mustaqil va tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish.....	335
Jabbarova Zuhra Omondullayevna	
Eshitishda nuqsoni mavjud bolalarni nutqini shakllantirish metodikasi	338
Z. N. Mamarajabova	
5–7-sinf qizlarida raqamli texnologiyalar ta'sirida tarbiya jarayonining o'ziga xosliklari.....	341
Abdurazoqova Marg'uba Muxammad qizi	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda emotsional intellektni rivojlantirish diagnostikasi: metodlar va natijalar ..	345
Abduxamidova Dilorom Abdumuminovna	
PISA topshiriqlari asosida o'quvchilarda tadqiqotchilik ko'nikmalarini shakllantirish	349
Axunjanova Shirmonoy Isroiljonovna	
Bo'lajak surdotarjimonlar uchun faoliyat turlarini tanlashda ko'maklashish	354
Dehqanova Muborakxon G'iyosiddinovna	
Mustaqil ta'limni tashkillashtirishda tarjimadan foydalanish jarayonlari	357
Erkayev Elmirza Temirovich	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy faoliyat samaradorligini oshirishda kreativ va tanqidiy fikrlash kompetensiyalarining o'rni.....	361
Jumayeva Muxlisa Shokir qizi	
Tasks, Exercises, and Activities in the English Classroom: Differences, Similarities, and Effective Use	366
Qodirov Olim Odilovich	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda kommunikativ kompetentlikni rivojlantirish masalalari	372
Safarova Mohichehra Xonzafarovna	
Malaka oshirish tizimida boshlang'ich sinf o'qituvchilarini tabiiy-ilmiy savodxonligini rivojlantirish masalalari.....	376
Saidova Dilnoza Maripovna	
O'zbekiston va Yaponiya dzyudo trenerlarining mashg'ulot jarayonlarini qiyosiy tahlili.....	380
Sharipov Xabibullo Abduqahhorovich	
"Kompyuter lingvistikasi"ning rivojlanish tendensiyasi.....	386
Xusanboyeva Muxlisa Ikrojon qizi	
Педагогические технологии стратегического развития взаимного сотрудничества организаций дошкольного образования и родителей.....	392
Тухлиев Муслимбек Шерзод угли	
Oliy ta'limda inklyuziv ta'lim tizimini joriy etish muammolari	397
Dilbar Nurkeldiyeva	
Ixtisoslashtirilgan ta'lim muasasalarida tarbiyaning o'rni.....	401
Laylo Sharopovna Nurmuxamedova	
Intellektida kamchiligi bo'lgan bolalarning ijtimoiylashuvida muloqotning shakllanish xususiyatlari	405
Shahnoza Amirsaidova	
Aqli zaif bolalarga ta'lim jarayonida o'yin faoliyatini shakllantirishning ahamiyati.....	409
Ziyodullayeva E'zoza Ne'matjonovna	
Pedagogik texnologiyalar metodlarini tanlash va qo'llashning umumiy mezonlari	412
Abdullayeva Komila Tursunovna	
Didaktik o'yinlar vositasida 2-sinf o'quvchilarida bog'lanishli nutq ko'nikmalarini shakllantirishning pedagogik imkoniyatlari	416
Askarova Gulayim Arislan qizi	
Yugurib kelib uzunlikka sakrovchilarda tezkorlikni samarali va jadal rivojlantirishni ilmiy asoslash.....	420
Avazov Shukrullo Ibatovich, Nuraliyeva O'g'iloy Shomurotovna, Mustafayev Ismoil Nuralio'g'li	
Boshlang'ich sinflarda kreativ ta'limning o'ziga xos xususiyatlari va zaruriyati.....	425
Axmedova Mastura Jamoliddinovna	
Imkoniyati cheklangan o'quvchilarda tabiatshunoslik kompetensiyasini shakllantirishning pedagogik shart-sharoitlari	430
Azizova Dilnora	

Bo'lajak shifokorlarda tibbiy – deontologik kompetensiyalarni shakllanishida tibbiy amaliyotning ahamiyati.....	435
Babadjanova Gulchexra Baxtiyarovna	
Bolaning aqliy rivojlanishini yoritadigan ko'rsatkichlar	440
Bozorboyev Javlon Davlatali o'g'li	
Bo'lajak oligofrenopedagoglarning kasbiy-metodik kompetensiyalarini rivojlantirish xususiyatlari.....	445
Daminova Maftuna Asqarali qizi	
Kreativ pedagogika fani va mantiqiy fikrlash kompetentligi orasidagi bog'liqlik.....	449
Diyora Egamberdiyeva	
Oilani mustahkamlovchi va ajralishiga olib keluvchi omillar	454
Haqberdiyev Jamoliddin Abdug'affor o'g'li	
Quality Management as a Functional and Attributive Characteristic of Modern Management.....	458
Jabbarbergenova Bibimaryam Amangeldievna	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining ijodiy faoliyatini rivojlantirishda pedagogik va psixologik jarayonlar	464
Mamedova Maxfuza Erkinovna	
Huquqiy ong va madaniyatni shakllantirishda yuridik ta'limning roli: tahlil va takliflar	470
Mansurova Zilola Akromxonovna	
Pedagogik ta'limda klaster yondashuvi: O'zbekiston va jahon tajribasi	474
Nafisa Tokhirova Dilshod qizi	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy kompetentligini rivojlantirishning nazariy-pedagogik asoslari: zamonaviy yondashuvlar va innovatsion imkoniyatlarning integratsiyasi asosida shakllanish jarayoni.....	478
Norqulov Lutfullo Mamarajabovich	
Montessori metodikasi va undagi bolalar sensomotorikasini rivojlantirishga doir tajribalar tahlili	484
Parmonova Laylo Ilxomovna	
Molekulyar fizikani modellashtirish orqali o'qitish metodikasini takomillashtirish.....	488
Q. U. Tog'ayeva	
Milliy tarbiyada raqamli vositalardan foydalanishning pedagogik imkoniyatlari	493
Qo'shnazarova Nozima Maxmutjon qizi	
Learning Intercultural Communication Through Social Media: the Approach of Modern Students	498
Raxmonqulova Feruza Akmal qizi	
Aqliy rivojlanishda muammolari bor maktab o'quvchilarida geometrik tushunchalarni shakllantirishning nazariy asoslar.....	502
Shodiyeva Navbaxor Xabibulla qizi	
Logopedning kasbiy faoliyatida deontologiya va kompetentlikning roli va ahamiyati	506
Temurova Gulchexra Xudoyqulovna, Isomitdinova Shaxinabonu Zavqiddin qizi	
STEAM ta'limida lego konstruktorelarning o'rni va ahamiyati.....	511
Toshpulatova Farida Radjabovna	
Diagnostikasi va reabilitatsiya qilishda eshitishda nuqsoni bo'lgan bola va ularning ota-onalari bilan bog'liq muammolar.....	514
Toshpulova Nodira Sultonmurod qizi	
Talabalarni maktabgacha ta'lim tashkiloti va ota-onalar hamkorligi o'rtasidagi o'zaro munosabat shakllari.....	518
Turdiqulova Luiza Zayniddinovna	
O'zbekistonda ESG tamoyillarining ta'limga integratsiyasi: yutuqlar, muammolar va istiqbollari	522
Tursunova Shahzoda Baxromovna	
Maktabgacha yoshdagi aqli zaif bolalarning fazoviy tasavvurlarini shakllantirish	526
Xamidova Muyassar Polsaidovna	
Mustaqil ta'limni tashkil etishning asosiy didaktik prinsiplari.....	530
Yuldashev Shukrullo	
Комплексная методика развития и обучения юных футболистов	536
Ортиков Умиджон Худойбердиевич	
Особенности деятельности детей с нарушением зрения	544
Юсупова Назира	
Integration of Music and Language: Creative Approaches to Teaching English to Music Students	548
Akbarova Moxichexra	

Ingliz tilida yozuv malakalarini takomillashtirishda baholash metodikasi.....	553
<i>Alimardonova Malika Botir qizi</i>	
Yosh kurashchilarni jismoniy va aqliy rivojlantirishda basketbol o'yinining ahamiyati	560
<i>Haqnazarov Qurbon Qo'shayevich</i>	
Voleybol murabbiylarining innovatsion fikrlash qobiliyatini shakllantirish usullari	566
<i>Haqqulov Akbar Abdiraupovich</i>	
Sociolinguistic Competence and Intercultural Communicative Competence: Intertwining Concepts and Practical Implications	571
<i>Kuchmurodova Gulnora Khatamovna</i>	
Ilk qadam davlat dasturida steam ta'lim elementlaridan foydalanish imkoniyati	575
<i>Nazarova Aziza Sohib qizi</i>	
Kasbiy rivojlanish jarayonida rahbar shaxsiy sifatlarini rivojlantirishning zamonaviy yo'nalishlari.....	579
<i>Roziqova Nazokat Alisher qizi</i>	
Deontologik yondashuvning nazariy-pedagogik asoslari va uning ta'lim tizimidagi ahamiyati	583
<i>Tashpulatova Nodira Olimjon qizi</i>	
Kasbiy-pedagogik tayyorgarlikda fanlararo integratsiya asosida boshlang'ich ta'lim yo'nalishi o'qituvchilarining metodik salohiyatini oshirish yo'llari.....	586
<i>Xashimova Aziza Alisherovna</i>	
Природа и механизм действия биологических иммуностимуляторов на организм животных	590
<i>Койилова Мехринисо Джураевна</i>	
Badiiy asarlar ustida ishlash jarayonida boshlang'ich sinf o'quvchilarining emotsional intellektini shakllantirish mezonlari	594
<i>Jamalova Kamola Shahobiddinovna</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarning tanqidiy fikrlashini rivojlantirish asosida fizika o'qitish metodikasini takomillashtirish	600
<i>Musurmonova Shaxnoza Dilshod qizi</i>	
Futbolchilarda texnik tayyorgarlikni takomillashtirishning ilmiy-metodik asoslari.....	606
<i>Babayev Anvarjon Axmedovich</i>	
Semantik afaziya va uni bartaraf etish yo'llari	611
<i>Umida O'tabasarova Mexmanovna, G'anieva Gulrux Tavakkaljon qizi</i>	
Сравнительный анализ национальных видов борьбы Японии.....	616
<i>Даминов Илхом Аширалиевич</i>	
Pedagogik jarayonda kognitiv rivojlanishga ta'sir qiluvchi omillar va bu faoliyatni rivojlantiruvchi interaktiv metodlar va texnologiyalar	621
<i>Abdiraimova Gulrux Samad qizi</i>	
Aqli zaif kichik maktab yoshidagi bolalarda o'qishni o'zlashtirishga motivatsion tayyorlikni shakllantirish ...	625
<i>Abdunazarov Abdumutal Olimovich, Xaitboyeva Kumushxon Farxodjon qizi</i>	
Psixik rivojlanishida kechikishi bo'lgan bolalar nutqini rivojlantirishda neyrokorreksiya mashg'ulotlarning ahamiyati	628
<i>Akramova Xafiza Samadovna, Jumanova Mashhura Shokir qizi</i>	
Pedagogik amaliyotning bo'lajak o'qituvchilar tayyorlash tizimidagi o'rni	632
<i>Aliyeva Mavjudaxon Baxromjon qizi</i>	
O'zbek tili darslarida media matnlardan foydalanish usullari.....	637
<i>Allakhova Bagdagul Djoldasbayevna</i>	
Media axborot vositalarining bolalar va o'smir yoshlarga ta'siri.....	640
<i>Arobova Shohsanam Akram qizi</i>	
Biologiya ta'limida tizimli-faoliyatli yondashuvning nazariy-metodologik asoslari.....	645
<i>Asrorova Odinaoy Otabek qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi dizartirik bolalarning so'z boyligini rivojlantirish yo'llari	650
<i>Azizova Nilyufar Mirziyadovna</i>	
Ijtimoiy pedagog faoliyatida innovatsion yondashuvlar	656
<i>Bahriddinova Gavhar Oydinova</i>	
Ta'lim tizimida deontologik yondashuvlarning pedagogik imoniyatlari.....	659
<i>Boboxujayev Johnomirzo Umar o'g'li</i>	
Zamonaviy ta'limda imkoniyati cheklangan bolalarga nisbatan inklyuziv yondashuv.....	662
<i>Djurayeva Hurshida</i>	
Libos va aksessuarlar orqali milliy estetik didni shakllantirishning pedagogik mexanizmlari	666
<i>Doniyorova Shahnoza Erkin qizi</i>	

Mantiqiy fikrlashni rivojlantiruvchi mashg'ulotlarni tashkil etish bosqichlari mazmuni	672
Dosbayeva Shahnoza Abdurahimovna	
Maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalarga chet tili o'rgatishning pedagogik-psixologik asoslari.....	675
Ergasheva Xilola Yunusxonovna	
Use of Artificial Intelligence in Teaching English as a Foreign Language for Uzbekistan General Schools.....	679
Feruza Zokirova Adham qizi	
Efferent motor afaziya va uni bartaraf etish yo'llari.....	682
G'anieva Gulrux Tavakkaljon qizi	
O'quvchilarda ekologik kompetensiyani shakllantirish: biologiya darslarida global ekologik muammolar tahlili.....	686
Ibragimova Sitara Akmal qizi	
Ba'zi 3D-metallarining 2-amino-5-allitio-1,3,4-tiadiazol bilan kompleks birikmalarini o'rganish	690
Jumaniyazova Gulxumar Karimbayevna	
Tizimli bilish kompetentligining mazmuni va uning maktabgacha ta'limdagi o'rni	696
Mirazimova Muxabbat Normatovna	
O'qituvchilik mahorati va axloqiy madaniyatning mushtarakligi.....	700
Nabiyev Islom Karimovich	
Qarshi shahrida turizm menejerlarining kasbiy malakasini uzluksiz takomillashtirishni ta'minlash	706
Normurodova Zebo Eshmaxmatovna	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida moslashuvchan kompetensiyalarni shakllantirishning metodik asoslari....	710
Nuriddinova Diyora Isaqali qizi	
Mediasavodxonlik vositasida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining tanqidiy fikrlashini rivojlantirishning pedagogik xususiyatlari.....	714
Pardayev Asror Ikromovich	
Boshlang'ich sinf ona tili darslarida kommunikativ kompetensiyalarni shakllantirish metodikasi	718
Qayumova Mahfuzaxon Alisher qizi	
Yuqori sinf o'quvchilarining ma'naviy kompetentligini jadidlarning pedagogik qarashlari asosida shakllantirish metodikasi (Temurbeklar maktablari misolida)	724
Quldashev Murodjon G'aniyevich	
Bugungi voleybolda to'p uzatish texnikasi va aniqligini 13–14 yoshdan boshlab aylanish harakatlari ta'sirida shakllantirish afzalligi	727
Rejapov O'tkirbek G'ayratjon o'g'li	
Boshlang'ich sinf o'quvchilariga bolalar o'yin folklorini o'rgatishda tolerantlikni rivojlantirishning metodik usullari va texnologiyalari.....	733
Ro'ziboyeva Madina Salimovna	
Pedagogik muloqot tushunchasi va uning o'ziga xos xususiyatlari	737
Ro'zimatova Maxpuza	
Intellektual qadriyatlarning talaba yoshlar aksiologik hayotiy pozitsiyasini shakllantirishdagi roli	743
Rustam Latipov Mamadaliyevich	
Bo'lajak tasviriy san'at o'qituvchilarini tayyorlashda AI-platformalarni integratsiyalashning amaliy mexanizmlari	747
Rustamov Kamoliddin Ziyodillo o'g'li	
Maktab biologiya ta'limida individuallashtirish texnologiyasidan foydalanish metodikasi.....	754
Savutova Malohat Erkinovna	
Bo'lajak o'qituvchilarning turizm sohasiga bo'lgan munosabatini o'rganishning ijtimoiy-pedagogik metodikasi.....	760
Shodiyorov Rustam Xasan o'g'li	
Bo'lajak harbiy xizmatchilarda deontologik yondashuvlar asosida raqamli muloqot madaniyatini shakllantirish.....	764
Soyibnazarov Baxtiyor Abdunazar o'g'li	
Pedagogika oliy o'quv yurtlarida umumiy yer bilimi fanidan amaliy mashg'ulotlar tizimini kasbiy faoliyatga yo'naltirishning dolzarb masalalari.....	770
Sultanova N. B.	
Ijtimoiy reabilitatsiyani amalga oshirishda tibbiy-psixokorreksion maslahat ishlar mazmuni.....	775
Suvanqulova Shaxnoza Karimqulovna	
Blokcheyn texnologiyasining ta'lim jarayonida qo'llanilishi va imkoniyatlari	780
Suyumov Jo'rabek Yunusaliyevich	

Oila va xotin-qizlar tizimida kollaborativ madaniyatning o'ziga xos xususiyatlari	783
<i>Tojibayeva Nazokatxon</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining tafakkurini rivojlantirishda interfaol metodlarning o'rni	787
<i>To'xtasinova Nigoraxon Azizxon qizi</i>	
Oliy o'quv yurtlarida analitik kimyo fanini o'qitishning samaradorlik ko'rsatkichlari	793
<i>Umrbekova Maftuna Ulug'bek qizi</i>	
Antroposentrik yondashuv asosida o'quvchilarda insonparvarlik fazilatlarini shakllantirish yo'llari	796
<i>Xamidova Nigora Ibrohimovna</i>	
Обучение говорению на русском языке абитуриентов с помощью настольных игр	800
<i>Абдулахадова Шохид</i>	
Особенности педагогической деятельности и их виды	803
<i>Мавжудова Ш. С., Мирходжаева Д.</i>	
Развитие критического мышления младших школьников на уроках читательской грамотности	808
<i>Мухаммадиева Марифат Мурод кизи</i>	
Искусство подбора слов: стилистические и семантические возможности перифраз	811
<i>Юлдашева Дилноза Бекмуродовна</i>	
Zamonaviy pedagogik texnologiyalar asosida talabalarda refleksiv tafakkurni rivojlantirishning vazifalari va pedagogik imkoniyatlari	815
<i>Abdullayeva Ziroatxon Qurbonovna</i>	
The Human Factor in AI-Mediated English Instruction: Balancing Technology and Pedagogical Expertise	818
<i>Ikramova Aziza Aminovna</i>	
Madaniyat tushunchasi va uni xorijiy til o'qitishda o'rganish zarurati	823
<i>Ma'murova Farangiz Ne'matovna</i>	
O'quvchilarda tanqidiy tafakkurni shakllantirish: zamonaviy pedagogik yondashuvlar va ularning samaradorligi	827
<i>Ostonova Ma'mura Ulug'bek qizi</i>	
Ko'zi ojiz boshlang'ich sinf o'quvchilarining kommunikativ kompetentsiyasini o'rganishning nazariy asoslari	830
<i>Qarshiboyev Asliddin</i>	
Farzand tarbiyasida ota-onaning pedagogik-psixologik malakalari	834
<i>Xojimirzayeva Shaxnoza Shokir qizi</i>	
Darsdan tashqari mashg'ulotlarda o'quvchilarni kasb-hunarga yo'llashning tashkiliy-ilmiy asoslari	839
<i>Xolmatov Pardaboy Qoraboevich</i>	
Методология типологического и сравнительного анализа детского фольклора	844
<i>Азмиева Э. Э.</i>	
Мaktabgacha ta'lim elementar matematik tushunchalarni rivojlantirish zarurati	851
<i>Xoldarova F. M.</i>	
Multimadaniy muhitda pedagoglarning tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini shakllantirish mexanizmlari	854
<i>Gulyamova Nafisa Burikulovna</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda milliy qadriyat tushunchalarini shakllantirishda oila va mahallaning roli	858
<i>Rizayeva Xusniya Ubayevna</i>	
Raqamli pedagogika: zamonaviy ta'limda innovatsion texnologiyalar roli	861
<i>Maxmudova Dilnoza Xaytmirzaevna</i>	
Badiiy adabiyot – maktabgacha yoshdagi bolalarda estetik dunyoqarashni shakllantiruvchi omil sifatida	865
<i>Xujamberdiyeva Shahnoza Kupaysinovna</i>	
Yangi O'zbekistonda inklyuziv ta'lim islohatlar bosqichida	868
<i>Boyqulov Azamat Maxram o'g'li</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari direktor o'rinbosarlarining menejerlik ko'nikmalarini rivojlantirishning xorijiy tajribasi va uni mahalliy sharoitda qo'llash imkoniyatlari	871
<i>Maxamadaliyeva Ezoza Rustamxo'ja qizi</i>	
Oliy badiy pedagogik ta'lim muassasasida bo'lajak tasviriy san'at o'qituvchilarini maktab o'quvchilarida illyustrativ rasm ishlashga oid kompetensiyalarini shakllantirishga tayyorlashning mazmuni	875
<i>Sobirov Sarvar Tursunmurotovich</i>	

FARZAND TARBIYASIDA OTA-ONANING PEDAGOGIK- PSIXOLOGIK MALAKALARI

Xojimirzayeva Shaxnoza Shokir qizi
University of Business and Science
oliy ta'lim muassasasi o'qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqolada ota-onalarning pedagogik va psixologik malakasini oshirishning dolzarbligi, uni rivojlantirish yo'llari hamda bu jarayonning bola rivojlanishiga ta'siri kabi muhim masalalar yoritilgan. Ota-onaning pedagogik-psixologik malakalari farzand tarbiyasida muhim ahamiyat kasb etadi. Bunday malakaga ega bo'lgan ota-onalar farzandlarining rivojlanishini to'g'ri yo'naltira oladi, ularning ehtiyojlarini tushunadi, o'zaro munosabatlarni yaxshilaydi va muammolarni samarali hal qiladi. Ota-onalar o'z pedagogik va psixologik malakalarini muntazam ravishda oshirib borish orqali farzandlarining baxtli kelajagi uchun mustahkam poydevor yaratishlari mumkin.

Kalit so'zlar: farzand tarbiyasi, pedagogik malaka, psixologik malaka, hissiy barqarorlik, shaxsiyat, nizolar, xavfsizlik tuyg'usi.

Abstract: This article highlights important issues such as the relevance of improving parents' pedagogical and psychological skills, the ways to develop them, and their impact on child development. The pedagogical and psychological skills of parents play a crucial role in child rearing. Parents who possess these skills can properly guide their children's development, understand their needs, improve relationships, and effectively solve problems. By continuously improving their pedagogical and psychological competencies, parents can create a strong foundation for their children's happy future.

Key words: child rearing, pedagogical skills, psychological skills, emotional stability, personality, conflicts, sense of security.

Аннотация: В данной статье освещаются такие важные вопросы, как актуальность повышения педагогических и психологических навыков родителей, пути их развития и влияние на развитие ребёнка. Педагогические и психологические навыки родителей играют значительную роль в воспитании детей. Родители, обладающие этими навыками, способны правильно направлять развитие своих детей, понимать их потребности, улучшать взаимоотношения и эффективно решать проблемы. Регулярно совершенствуя свои педагогические и психологические навыки, родители могут создать прочный фундамент для счастливого будущего своих детей.

Ключевые слова: воспитание детей, педагогическое мастерство, психологические навыки, эмоциональная устойчивость, личность, конфликты, чувство безопасности.

KIRISH

Dunyo integratsiyalashuv jarayonlarining chuqurlashuvi sharoitida ijtimoiy munosabatlardagi global o'zgarishlar oila instituti, uning mavqei, tarkibi, tuzilishi, funksiyasi, vazifalari va faoliyatiga sezilarli ta'sir ko'rsatmoqda. Bugun ko'plab rivojlangan mamlakatlarda oila an'analariga, ota-ona va farzandlar o'rtasidagi munosabatlarga yondashuv keskin o'zgarayotgani natijasida ota-ona qaramog'isiz qolayotgan farzandlar soni ortib bormoqda. Shu bois, butun dunyoda oila manfaatlarini kafolatlarini yangi mazmunda ta'minlashning institutsional asoslarini takomillashtirish zaruratga aylanmoqda. Shunday ekan, farzand tarbiyasi kontekstida ota-ona fenomenini kompleks o'rganish, ularning hali yetarli darajada tadqiq qilinmagan ijtimoiy va etnopsixologik jihatlarini ilmiy asosda o'rganish muhim ahamiyat kasb etadi. ^[1]

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

O'zbek mentalitetida oila ma'naviyati va madaniyati asrlar davomida o'ziga xos tarzda shakllangan. Vatanga, ota-onaga sodiqlik va fidoyilik kabi fazilatlar o'z-o'zidan shakllanmaydi. Olimlarning ta'kidlashicha, bolaning ota-onasi bilan erta shakllangan munosabatlari xarakteri hamda ularning o'zaro bog'liqlik sifati o'smirlik davridagi hissiy holati va xulq-atvoriga sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Bola tug'ilishining dastlabki onlaridanoq ona va

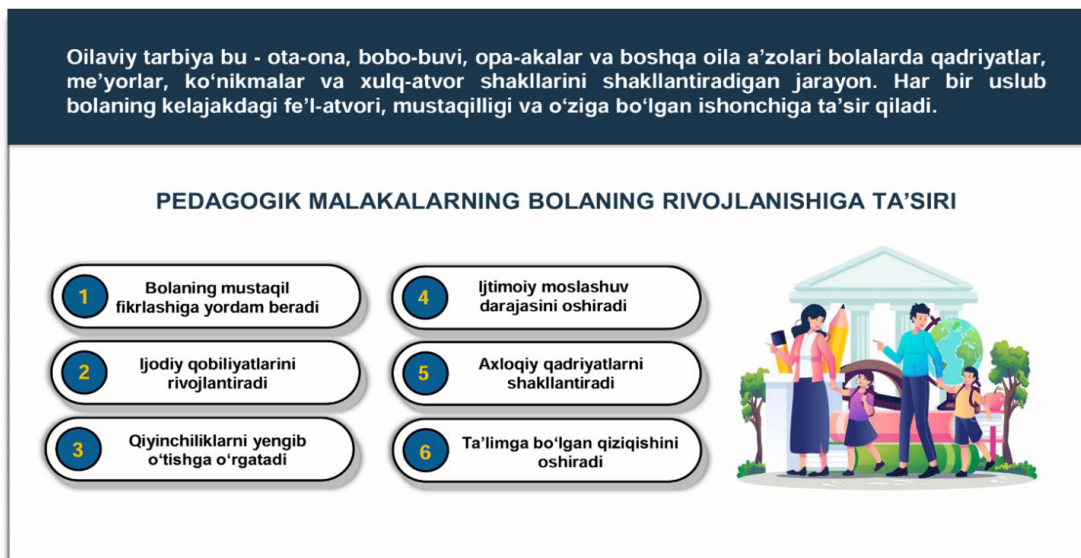
bola o'zaro emotsional va psixologik jihatdan bog'langan bo'lib, bolaning o'zini anglashi aynan ana shu hissiy ilqlikka bevosita bog'liqdir. Bola ulg'aygan sari ular o'rtasidagi psixologik masofa ortib boradi, simbioz munosabatlar asta-sekin aqliy-kognitiv aloqalarga aylanadi, ya'ni bolada o'zi haqidagi tasavvurlarning shakllanishiga turtki bo'luvchi ijtimoiy omillar ko'lamini kengayadi.

Ota-onaning pedagogik va psixologik malakalari farzand tarbiyasida hal qiluvchi ahamiyatga ega bo'lib, bolaning jismoniy, ruhiy va ma'naviy kamolotiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Zamonaviy jamiyatda farzand tarbiyasi nafaqat oilaning, balki keng jamoatchilik va davlat siyosatining muhim yo'nalishi sifatida qaraladi. [2] Bolaning shaxs sifatida shakllanishi, uning ijtimoiy muhitda o'zini erkin his qilishi, dunyoqarashining to'g'ri rivojlantirish ota-onaning pedagogik va psixologik savodxonligi bilan uzviy bog'liqdir. Bugungi kunda jamiyat hayotining barcha sohalaridagi o'zgarishlar, axborot texnologiyalarining jadal taraqqiyoti hamda ta'lim-tarbiya jarayoniga qo'yilayotgan yangi talablar ota-onaning pedagogik va psixologik malakasini muntazam ravishda rivojlantirib borish zarurligini ko'rsatmoqda. Farzandni ma'naviy jihatdan boy, mustaqil fikrlaydigan va ijtimoiy faol shaxs qilib tarbiyalash uchun ota-ona zamonaviy tarbiya usullari va bolalar psixologiyasi bo'yicha yetarli bilim va ko'nikmalarga ega bo'lishi lozim. [3]

Ota-onaning pedagogik malakasi – farzand tarbiyasida zarur bo'lgan bilim, ko'nikma va munosabatlar majmuasi bo'lib, bolaning shaxsiy rivojlanishi, axloqiy-estetik qadriyatlarini va ijtimoiy adaptatsiyasi uchun to'g'ri hamda samarali tarbiya jarayonini ta'minlash qobiliyatini ifodalaydi.

1-rasm: Ota-onaning pedagogik malakalari

2-rasm: Pedagogik malakalarning bolaning rivojlanishiga ta'siri

Pedagogik malakaning asosiy jihatlari: bolaning signallari (ochlik, charchoq, noqulaylik)ni to'g'ri anglash va unga sezgirlik bilan munosabatda bo'lish; har bir harakat va munosabat orqali bolaga mehr, tayanch va xavfsizlik tuyg'usini taqdim etish; tarbiyaning ilk bosqichlariga (masalan, to'g'ri uxlash, ovqatlanish, gigiyena odatlarini shakllantirish) izchil va mo'tadil yondashish; bola bilan suhbatlashish, ovoz orqali uning hissiy va kognitiv rivojlanishini rag'batlantirish.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Oilada farzand tarbiyasi ota-onaning psixologik malakalariga bevosita bog'liq. Ota-ona farzandining ruhiy va hissiy rivojlanishiga ta'sir ko'rsatadi. Shu bois, ularning psixologik tayyorgarligi, hissiy barqarorligi va tarbiya jarayonidagi mahorati katta ahamiyatga ega. Bolalar hayotining ilk bosqichlaridanoq ota-onasining hissiy holatini, muloqot uslubi va tarbiya jarayonidagi yondashuvlarini kuzatib, o'z shaxsiyatini shakllantiradi. Agar ota-ona mehribon, sabrli va tushunuvchi bo'lsa, farzand ham ishonchli, muvozanatli va moslashuvchan shaxs bo'lib voyaga yetadi. Aksincha, stress, jahl va beparvolik muhitida ulg'aygan bola kelajakda ijtimoiy moslashishda qiyinchiliklarga duch kelishi mumkin. Ota-onaning ruhiy barqarorligi va psixologik savodxonligi oilaviy munosabatlarni mustahkamlash, farzandni to'g'ri tarbiyalash hamda unga qulay psixologik muhit yaratishda muhim rol o'ynaydi. Bolaning his-tuyg'ulariga e'tibor qaratish, uni hurmat qilish, mehr bilan tinglash va hissiy ehtiyojlarini qondirish ota-onaning eng muhim vazifalaridan biridir. Har bir bola o'zini tushunilgan va qabul qilingan his qilishi kerak, shunda u o'z qadr-qimmatini anglaydi va jamiyatda o'z o'rnini topadi. Shu sababli ota-onalar nafaqat ta'lim va intizom masalalariga, balki farzand bilan hissiy yaqinlik, g'amxo'rlik va to'g'ri muloqot o'rnatishga ham alohida e'tibor qaratishlari lozim ^[4].

Ota-ona o'z hissiyotlarini boshqarishi kerak. Agar ota-ona stress holatida bo'lsa, bu bola ruhiyatiga salbiy ta'sir qiladi. Aksincha, hissiy jihatdan barqaror ota-ona bolaning o'zini xavfsiz his etishiga yordam beradi. Hissiy barqaror ota-onaning fazilatlarlari:

- sabrli va mehribon bo'lish – farzand bilan xotirjam, tinch va e'tiborli muloqotda bo'lish;
- oilaviy mojarolarni oqilona hal qilish – jahl bilan emas, balki tushunish va muloqot orqali muammolarni bartaraf etish;
- bola his-tuyg'ulariga e'tibor berish – bolaning ichki kechinmalarini tushunishga harakat qilish;
- stressni boshqara olish – asabiy holatda bolaga baland ovozda gapirmaslik va keskin munosabat bildirmaslik.

Farzand tarbiyasida hissiyotlarni tushunish va hamdardlik qila olish katta ahamiyatga ega. Bola o'z his-tuyg'ularini ochiq ifoda etishi uchun ota-onaning uni tinglashi, tushunishi va e'tibor berishi muhimdir.

Ota-onaning his-tuyg'ularni tushunish usullari:

1-mashq "His-tuyg'ular bo'yicha suhbatlar."

Kun oxirida bola o'z hissiyotlarini ochiq aytishi uchun qulay muhit yaratish kerak. Bu suhbat uchun alohida vaqt ajratilib, ota-ona shaxsiy va kasbiy ishlardan bo'sh paytida telefonga yoki televizorga chalg'imasdan, farzandi bilan 10–15 daqiqa suhbatlashishi tavsiya etiladi. Birga shirinlik bilan choy ichish yoki sayr qilish foydali. Suhbat davomida "bugungi kuning qanday o'tdi?" kabi savollar berish mumkin.

Misol uchun:

1. Maktabgacha ta'lim tashkilotida bugun nimalarni o'rganding?
2. Qanaqa o'yinlar o'ynading? Nimasi yoqdi yoki yoqmadi?
3. Nima ovqat yeding? Ta'mi qanday edi?
4. Yana nimalar qilding? O'sha paytda jahling chiqdimi?
5. Yiqilib tushganda qo'rqdingmi? Xafa bo'ldingmi? Seni tushunaman...
6. Seni juda yaxshi ko'raman.

2-mashq "Ranglar orqali his-tuyg'ularni tushunish."

Bola kayfiyatini ranglar bilan ifodalasa, uni chuqurroq tushunish mumkin. Masalan:

1. Rangli kartochkalardan o'zingga eng yoqqanini tanla.
2. Qanday chiroyli rang! Bu rangning nomi nima edi?
3. Senga shu rang yoqadimi? Qayerda bu rangni ko'rgansan?
4. Bu rangga qaraganda nimalarni his qilasan?

Muloqot ota-ona va bola o'rtasidagi asosiy bog'lovchi vosita bo'lib, bolaning ruhiy hamda hissiy rivojlanishiga bevosita ta'sir qiladi. Farzandning o'zini qulay, tushunilgan va qadrlangan his qilishi ota-onaning muloqot madaniyatiga bog'liq. Ota-ona bolasi bilan ochiq, samimiy va tushunarli muloqotda bo'lsa, bola o'z fikrini bemalol bayon qilishi, his-tuyg'ularini tushunishi va boshqarishi osonlashadi.

Muloqot faqat so'z orqali emas, balki tana tili (mimika, imo-ishora) va hissiyotlar orqali ham amalga oshadi. To'g'ri muloqot uchun ota-onadan quyidagi ko'nikmalar talab qilinadi:

- **Tinglash:** bolaning so'zini bo'lmaslik, ko'ziga qarab tinglash, tanqid qilmaslik, "ha", "tushunarli" kabi so'zlar bilan tasdiqlash, gaplarini qaytarib tushunganini ko'rsatish.
- **Bolaning hissiyotlarini aks ettirish:** masalan, bola xafa bo'lsa, "senga qiyin bo'layotganini tushunib turibman", deb aytish.
- **Rag'batlantirish:** "sen juda yaxshi harakat qilding!", kabi so'zlar bolaning o'ziga ishonchini oshiradi.
- **Tushuntirish:** bola bilan sodda, aniq tilda gaplashish, tanqid o'rniga yo'l-yo'riq ko'rsatish. Masalan, "Sen dangasa ekansan" o'rniga "Ko'proq harakat qilsang, yaxshi natijaga erishasan" deyish.

Sabrli ota-ona farzandi bilan tushunarli, mehribon va murosali muloqotda bo'ladi. Chunki bolaning o'sishi va rivojlanishi vaqt talab qiladi. Shu sababli, ota-onalar har bir xatoni sabr bilan qabul qilishlari kerak.

Oilada nizolar bo'lishi tabiiy. Bu holat bolaning ruhiy rivojlanishiga qanday ta'sir qilishini ota-onaning nizolarni boshqarish qobiliyati belgilaydi. Ota-onaning nizolarni boshqarish mahorati bola bilan to'g'ri muloqot qilish, muammolarni tinch yo'l bilan hal etish, hissiyotlarni boshqarish va o'rnak ko'rsatishdan iborat. Nizolarni boshqarish qobiliyatiga ega ota-ona bolani tushunadi, his-tuyg'ularini inobatga oladi, kelishuv orqali muammoni hal etishga undaydi. Bu bolaning o'ziga ishonchi va stressni boshqarish qobiliyatiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Ushbu ko'nikmalar tinglash, hissiyotlarni boshqarish, kelishuvga erishish, to'g'ri muloqot va qayta tushuntirishni o'z ichiga oladi.

Farzand tarbiyasida ota-onaning yana bir muhim vazifasi – bolani hayotda aniq maqsad qo'yishga o'rgatish va unga erishish uchun motivatsiya berishdir. Maqsadsiz hayot kechirish bolada ishonchsizlik, ruhiy tushkunlik va beqarorlikka olib keladi. Ota-ona bolaning imkoniyatlarini hisobga olib, real va aniq maqsad qo'yishga yordam berishi kerak. Bola kichik muvaffaqiyatlarga erishganda uni rag'batlantirish, qiziqqan mashg'ulotlariga e'tibor qaratish, qiyinchiliklarga duch kelganda esa muammoni hal qilishni sodda tushuntirish zarur. Bola ota-onasiga taqlid qiladi, shuning uchun ota-ona o'zi ham mehnatsevar, mas'uliyatli va intiluvchan bo'lishi lozim.

TAHLIL VA NATIJALAR

Farzandni tarbiyalash har bir ota-onaning muqaddas burchidir. Biroq, ko'plab ota-onalar o'z farzandlariga to'g'ri ta'lim-tarbiya bera olish uchun yetarli pedagogik va psixologik bilimga ega emaslar. Buning natijasida ular turli xatolarga yo'l qo'yib, farzandlarining ma'naviy va ruhiy rivojlanishiga zarar yetkazishlari mumkin. Quyida ota-onalarda eng ko'p uchraydigan pedagogik-psixologik xatolar, ularning sabab va oqibatlari hamda bartaraf etish yo'llari tahlil qilinadi.

Ba'zi ota-onalar farzandlarini boqish, ularning moddiy ehtiyojlarini qondirishni o'zining yagona vazifasi deb biladi. Aslida esa tarbiya faqat moddiy jihatdan ta'minlash bilangina cheklanmay, mehr, e'tibor va axloqiy tarbiya ham o'z ichiga oladi. Moddiy ta'minot borasida hech qanday muammo bo'lmasa-da, bolaga yetarlicha mehr berilmasligi uni ruhiy va hissiy qiyinchiliklarga duch keltirishi mumkin.

Ba'zan ota-onalar oilada axloqsiz turmush tarzini olib boradilar. Qo'pol muomala, ichkilikbozlik, betartib hayot kechirish va odobsizlik farzandning shaxsiyati rivojlanishiga salbiy ta'sir ko'rsatadi. Farzand oiladagi muhitdan bevosita ta'sirlanadi va bu holat uning kelajakdagi hayotida ham aks etadi. Ko'pincha ota-onalar farzandlariga nasihat qilishadi, lekin o'zlari unga amal qilmaydilar. Masalan, "Yolg'on gapirma", deb o'rgatib, o'zlari doim yolg'on gapirsa, bola bunday nasihatga ishonmaydi va ota-onaning so'zlari uning nazarida ahamiyatsiz bo'lib qoladi. Ba'zi ota-onalar bolalarini buyruq va minnat orqali tarbiyalashga harakat qiladilar. "Men seni boqaman, sen menga rahmat aytishing kerak", "Men seni o'qityapman, shuning uchun hamma gapimga quloq sol", kabi gaplar bolaning o'zini aybdor his qilishiga olib keladi.

Ba'zan ota-onalar bandlik sababli farzandlariga yetarlicha vaqt ajratmaydilar. Ularning qiziqishlariga befarq bo'lish, hayotidagi muhim voqealarga e'tiborsizlik va muloqot yetishmovchiligi bola bilan ota-ona o'rtasidagi hissiy bog'liqlikni yo'qotadi. Ba'zi ota-onalar farzandlarini faqat o'qishga yo'naltirib, ularni uy ishlaridan butunlay ozod qiladilar. Bu esa ularda mas'uliyat hissining shakllanmasligiga olib keladi. Bolalarni yoshiga mos ravishda uy yumushlariga jalb qilish lozim. Masalan, 3–5 yoshdagi bolalar o'yinchoqlarini yig'ishtirishni o'rganishi, 6–8 yoshdagilar esa o'z kiyimlarini tartibga keltirishda yordam berishi mumkin. Bu ularni mas'uliyatli va o'zgalar mehnatini hurmat qilishga o'rgatadi. Har bir bola o'z yoshiga mos bo'lgan alohida rivojlanish bosqichlariga ega.

Ba'zi ota-onalar esa bolalaridan ularning yoshiga mos kelmaydigan narsalarni talab qiladilar yoki aksincha, ularni ortiqcha erkalatib, mustaqillikni berishmaydi. Bolalar ota-onalarning so'zlaridan ko'ra ularning harakatlari o'rganadilar. Agar ota-ona bir narsani talab qilib, o'zi unga amal qilmasa, bola ularga ishonmay qo'yadi.

Oilada ota va ona farzand tarbiyasiga turlicha yondashsa, bola chalkashib qoladi va ota-onaning talablarini jiddiy qabul qilmaydi. Kundalik hayotda tartib-intizom bo'lmasa, bola vaqtini noto'g'ri taqsimlashni o'rganadi va beqaror hayot kechiradi. Ayrim ota-onalar farzandlarini haddan tashqari jazolaydilar yoki aksincha, har qanday ishini ortiqcha maqtaydilar. Bu tarbiyada muvozanatning buzilishiga olib keladi. Ota-onaning kayfiyati farzandlar bilan muloqotda katta ahamiyatga ega. Agar ota-ona yomon kayfiyatda bo'lsa, farzandlar bu holatni darhol sezishadi va bu muloqotga salbiy ta'sir ko'rsatadi. Tarbiyaviy jarayonni boshlashdan oldin ota-onalar o'z kayfiyatini nazorat qilib, muammolarni hal etishda ijobiy yondashuvni tanlashlari kerak. Tarbiyaviy vazifalarni bajarishda xotirjamlik, yaxshi kayfiyat va ijobiy munosabat farzandlar bilan samarali muloqot o'rnatishga yordam beradi. Agar ota-ona yomon kayfiyatda bo'lsa, farzandlariga jiddiy tushuntirish berishdan avval biroz dam olish va keyin muloqotni boshlash tavsiya etiladi [6]. Ota-onaning pedagogik va psixologik malakalari farzand tarbiyasida muhim omillardan biri hisoblanadi. Bola ilk hayotiy tajribalarini ota-onasi orqali oladi, shaxsiy xususiyatlarini shakllantiradi va jamiyatda o'z o'rnini topadi. Shu bois, ota-onaning pedagogik va psixologik savodxonligi bolaning aqliy, hissiy va ijtimoiy rivojlanishiga bevosita ta'sir ko'rsatadi.

Pedagogik malaka ota-onaning farzandiga ta'lim berish, uning qobiliyatlarini rivojlantirish va uni mustaqil fikrlaydigan shaxs sifatida tarbiyalashda muhim ahamiyat kasb etadi. Bolaning o'qishga bo'lgan qiziqishi, mantiqiy tafakkuri va mustaqil qaror qabul qilish ko'nikmalarining shakllanishida ota-onaning o'zni beqiyosdir. Erta yoshdan bolaning bilim olish jarayoniga e'tibor qaratish, uni mustaqil o'rganishga undash va qiziqarli ta'lim usullaridan foydalanish ota-onaning pedagogik mahoratini namoyon etadi. Psixologik malaka esa ota-onaning farzandi bilan to'g'ri muloqot o'rnatishi, uning hissiyotlarini tushunishi va bolaga xavfsiz muhit yaratishi bilan chambarchas bog'liqdir.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, farzandning ruhiy barqarorligi, o'ziga bo'lgan ishonchi va stressga bardoshliligi ota-onaning sabr-toqati, mehribonligi va hissiy qo'llab-quvvatlashi orqali shakllanadi. Ota-onalar bolalariga e'tibor qaratib, ularning his-tuyg'ularini inkor etmasdan qabul qilishlari muhim. Tarbiyada tez-tez uchraydigan xatolar ota-onaning pedagogik va psixologik bilimlari yetarli emasligidan kelib chiqadi. Bolaning qobiliyatlarini e'tiborsiz qoldirish, unga haddan tashqari talab qo'yish yoki ortiqcha erkinlik berish, qattiqqo'llik va ruhan bosim o'tkazish uning rivojlanishiga salbiy ta'sir ko'rsatadi. Farzandni boshqa bolalar bilan solishtirish, u bilan faqat buyruq ohangida gaplashish va hissiy kechinmalariga e'tiborsiz bo'lish ota-onaning eng katta tarbiyaviy xatolaridandir. Bolani tarbiyalashda ota-onalar izchil yondashuvni qo'llashlari, uning yoshiga mos talablar qo'yishlari hamda har bir xatodan saboq olishiga imkon yaratishlari lozim. Bola o'z qadr-qimmatini his qilish, mustaqil fikrlash va jamiyatda o'z o'rnini topish uchun oilada ijobiy muhit shakllantirilishi zarur. Tarbiyaviy jarayonda sabr, mehr, to'g'ri muloqot va o'zaro ishonch asosiy mezonlar bo'lishi kerak. Farzand tarbiyasi murakkab, ammo sharaflı jarayondir. Ota-onalar farzandlarining hayotida eng asosiy ustoz, eng katta motivator va eng yaqin do'st bo'lishlari lozim. Ularning sabr-toqati, mehr-muhabbati va tarbiyaga to'g'ri yondashuvi bolalarning kelajakdagi muvaffaqiyatlarining poydevori bo'lib xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Обухов Я.Л. Значение первого года жизни для последующего развития ребенка // Обзор концепции Винникота Д., 1997. – 216 с.
2. Shamsiyev O'.B. Bolaning o'zini-o'zi anglash muammosi. O'quv-uslubiy qo'llanma. "Tafakkur" nashriyoti, 2012. – 48-bet.
3. Shamsiyev O'.B. Oilaviy holding – bola ijtimoiylashuvining psixologik mexanizmi. Monografiya. TKTİ, Toshkent: Navro'z, 2018. – 124-bet.
4. Madaminova G'.B. Farzand tarbiyasida ota-onaning roli // Science and Education Scientific Journal. Impact Factor – 3,848 (SJIF). February 2023, Volume 4, Issue 2. – B. 978–980.
5. Berdiyeva D.R. Farzand tarbiyasida ota-onaning roli // Oriental Renaissance: Innovative, Educational, Natural and Social Sciences. SJIF 2022. – B. 1043–1049.
6. Z. Mahkamova, M. Quronov, X. Abdurahmonov. Mas'uliyatli ota-onalik. "Mahalla va oila", Toshkent, 2024.
7. <https://scienceproblems.uz/index.php/journal/article/view/2999>
8. <https://zenodo.org/records/15087278>

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2025. №10

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.